

PREVENTIVA – PROBLEM METODOLOGIJE

Žarko Trušnovec

LITERATURA:

(Opomba: Razširjen prispevek je bil objavljen v knjigi: Zalokar Divjak Z. Vzgoja je . . . ni znanost. Ljubljana: Educy, 1996; 151 - 159.)

Kljub številnim prizadevanjem na področju preventive kažejo epidemiološke študije naraščanje bolezni odvisnosti. Za takšno stanje obstajajo različni vzroki, nekatere navajamo v pričajučem prispevku.

1. METODOLOGIJA V KURATIVI IN PREVENTIVI

Pri zdravljenju se mora odvisnik (npr. alkoholik) naučiti (opraviti izpit !), kaj je alkohol, kakšne posledice povzroča zdravju, družini, delovni sredini, katere obrambne mehanizme je uporabljal kot alkoholik, ipd. Podobno je tudi pri zdravljenju odvisnikov od nikotina in ilegalnih drog. Ta del metodologije je podoben v sistemih zdravljenja, ki se sicer zelo razlikujejo po uporabi ostalih možnosti za delo z odvisniki (različne oblike skupinskega dela, biblioterapija, šport ...) Kakšni so rezultati takšne metodologije? Pet, dvajset, osemdeset odstotni ? Popolne uspešnosti ni, ker je odvisnost zapleten in večplasten pojav, zato je zanj težko najti ustrezno metodologijo dela.

Kaj pa se dela z mladimi v šoli na preventivnem področju? Pri pouku slišijo nekaj o škodljivosti drog, zanje so organizirana predavanja in delavnice, na šolo prihajajo "preventivni" filmi, brošure in zgibanke, s katerimi se otroke informira in poučuje o drogah in njihovi nevarnosti. Pri tem je pomembno poudariti, da šolskim otrokom o alkoholizmu res ni treba vedeti toliko kot bivšim alkoholikom v nekem programu zdravljenja, o nevarnostih kajenja pa morajo šolski otroci (v veliki večini nekadilci !) slišati in tudi znati več kot

odrasli kadilci. Na preventivna predavanja o nikotinomaniji kadilci seveda ne hodijo, otroci pa morajo k pouku. Še večja pa je ta razlika na področju ilegalnih drog. Včasih imam občutek, da šola, zasuta z zloženkami, predavanji in drugimi oblikami informiranja o drogah, vzpodbuja interes otrok za drogo.

Metodologija preventive je torej ravno takšna kot v kurativi! Kaj pa rezultati? Naraščanje problemov, povezanih z zlorabo drog, očitno kaže, da takšna metodologija ne ustreza naravi problemov, ki jih želi reševati.

2. DELITEV VLOG V KURATIVI IN PREVENTIVI

Delitev vlog v kurativi je dokaj jasna. Pri alkoholizmu na primer je identificirani pacient alkoholik, prizadeti bližnji so žena, otroci, prijatelji, terapevti in strokovnjaki pa zdravniki, psihologi, itd. V preventivi pa so "pacienti" mladi, zanje bi morali biti zaskrbljeni politiki, v terapevtskem pomenu bi lahko razmere spremenili samo sistemi, kot so gospodarstvo, šolstvo itd. Psihologi in drugi strokovnjaki pa smo samo to - strokovnjaki. Če nas torej "prizadeti bližnji" iz politike ali "terapevti" iz gospodarstva, šolstva itd. vprašajo, kaj storiti z mladimi, jim lahko svetujemo kot strokovnjaki. Na to pa ni računati in menim, da bomo morali za svoje otroke poskrbeti kar sami.

Nejasnost vloge strokovnjaka je ena glavnih ovir za uspešnejše preventivno delo in glavni razlog za uporabo očitno neuspešne preventivne metodologije. Če imajo starši težave, ker njihov otrok eksperimentira z drogo, me pač potrebujejo kot psihologa, vendar je to že področje kurative. Če pa želim delovati preventivno, moram računati, da me zdravi in normalni sterši in njihovi zdravi in normalni otroci prav gotovo ne potrebujejo kot psihologa. Otroke in starše je potrebno pritegniti z neko konkretno dejavnostjo in zanimivimi programi.

3. V šoli se upravičenost takega razmišljanja pokaže ob naslednjem dejstvu: Med zaposlenimi na šoli in strokovnjaki od zunaj zlahka najdeš ljudi, ki so pripravljeni priti na šolo in predavati mladim o drogi in njenih posledicah. Kadar pa za učence konec tedna načrtujem planinski izlet ali udeležbo na tekaški prireditvi, nikakor ne morem dobiti spremljevalcev!

4. V preventivi se moramo zavedati, da so droga, nasilništvo ipd. možnosti, ki se ponujajo mladim. Na drugem delu sveta možnosti so tudi vrednote: narava, kultura, prijateljstvo ipd.

V primeru mladih zasvojenecv opišejo starši svojo stisko z naslednjimi besedami: "Družba ga je potegnila ...", kar pomeni, da temu delu možnosti pripisujejo neko privlačno moč. Zaradi prevladujoče permissivne vzgoje pa se bojijo potisniti otroke v svet vrednot. Preventiva pa je prav to - otroke motivirati (= potisniti) za naravo, šport, glasbo, ... tudi če tega nočejo. Tudi pozitivne možnosti vlečejo. Njihova bližina seveda še ne pomeni, da so mladi avtomatično rešeni, saj se kot svobodna bitja lahko sami odločijo tako ali drugače, povečuje pa se verjetnost, da jih bodo pozitivne možnosti pritegnile.

LITERATURA:

1. Bern E. Koju igru igraš. Beograd: Nolit, 1987.
2. Sakoman S. Droge, alkoholi duhan. v Od puberteta do zrelosti. Zagreb: Mladost, 1986; 381 - 464.
3. Zalokar Divjak Z. Osebnost vzgojitelja z vidika logoterapije. Doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 1993.